

Zahrada Evropy NA JIHU MORAVY

Z více než tisícovky míst zapsaných na prestižní Seznam světového kulturního a přírodního dědictví jich dvanáct máme u nás. Patří k nim i krajina Lednicko-valtického areálu se dvěma zámky, parky, lesy, rybníky i vinicemi. PŘIPRAVILA **MILENA BLAŽKOVÁ**, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO

Počátkem 13. století stála v místech dnešního lednického zámku gotická tvrz s dvorcem, kterou získali od tehdy markraběte moravského Přemysla Otakara II. Lichtenštejnův. Panství postupně rozšířili o Valtice i okolní vesnice včetně Mikulova a když roku 1638 zakoupil Karel Eusebiovič z Kounovic břeclavské panství zkonfiskované Žerotínům po prohraném stavovském povstání, bylo území dneš-

ního areálu pohromadě. Rozsáhlé stavby a úpravy začaly od konce 80. let 18. století pokračovaly až do poloviny 30. let 19. století. Šlechtický rod Lichtenštejnův, hned po Habsburcích nejmocnější v říši, zde hospodařil téměř sedm set let, až do roku 1945.

Unikátní park s letním sídlem

Jak šel čas, měnil se i zámek vybudovaný v místě původní skromné tvrze.

Současnou podobu mu vtiskla v polovině 19. století poslední přestavba v novogotickém duchu. Plnil funkci letního sídla, kde panstvo odpočívalo, bavilo se, pořádalo hony a kam zvalo významné osobnosti tehdejší Evropy.

Jedním z velkorysých a průkopnických plánů Lichtenštejnův bylo vytvořit pro budoucnost kolem zámku takový park, díky kterému by se navždy zapsali do historie. Při jeho realizaci se museli v první řadě vypořádat s častými záplavami rozvodněné Dyje. Šest sezon

hloubilo sedm set dělníků Zámecký rybník a vydolovanou zeminu vršilo kolem, aby Dyji odvedlo do nového koryta na okraji parku. Trvalo léta a majitelé vynaložili závratné finance, než vznikla ušlechtilá krajina se salety, lesy a rybníky, než přírodní a kulturní prvky splynuly v jedinečnou dokonalou krajinu sladěnou s architekturou, než v zámeckém parku trojice dominantních hvězdovitě uspořádaných alejí, směřujících do Lednice, Břeclavi a Ladné, odpovídaly jejich představám. Nezastavily je ani takové situace, při nichž bylo zapotřebí kvůli jedné z alejí narovnat cestu nebo posunout hráz rybníka, jen přibrzdily.

Lichtenštejnův se na svém panství chovali od počátku jako starostliví

hospodáři, s citlivým přístupem k přírodě měnili tvářnost zdejší krajiny ke svému užitku, až se jim podařilo vytvořit kulturní krajinu výjimečného významu, která nemá v Evropě co do komplexnosti a velikosti obdoby. Dodnes se lednický zámecký park řadí k významným světovým dílům zahradního umění. Kulturní krajina Lednicko-valtického areálu o celkové rozloze 200 km², které se přezdívá „zahrada Evropy“, předčí taková místa světového dědictví jako je Versailles ve Francii, Studley v Anglii nebo zahrady zámku Sanssouci poblíž Berlína. Díky své unikátnosti byla před dvaceti lety, v roce 1996, zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Na cestě kolem světa

Při návštěvě Lednice si připadáte jak v daleké cizině, alespoň já to tak cítím. Anglický park se stromy a keři dovezenými ze všech koutů světa střídá francouzskou i italskou zahradu, ve skleníku, do něhož se vchází přímo ze zámku a který se po dlouhých letech zanedbávání dočkal své původní podoby, včetně unikátní lehké samonosné konstrukce kryté 65 tisíci skleněnými tabulkami, bují tropy a subtropy. Doba na přelomu 18. a 19. století si potrpěla na romantické stavby a Lichtenštejnův vždy udávali tón ostatním. V parku nechybí římský akvadukt, maurská vodárna, romantický Apollónův chrám a řada dalších drobných staveb pro radost vybrané společnosti. Co na tom, že zřícenina tolik obdivovaného Janova hradu je umělá, že neobvyklý lovecký zámček Rendez-vous má podobu římského triumfálního oblouku, že minaret nikdy nesloužil svému původnímu účelu.

Právě zmiňovaný šedesát metrů vysoký minaret představuje v parku dominantu, zakončuje hlavní průhled a směřují k němu všechny cesty. Traduje se, že vznikl z trucu. Když stavitelé Aloisovi I. kvůli protestům lednických občanů nevyšel záměr postavit nový kostel, rozložbený kníže se rozhodl potrestat vesničany minaretem s měřitou i přesto, že stavba v bažinaté půdě na dřevěných pilotech si vyžádala mimořádně vysoké náklady. Dnešní návštěvníci bezzbytku ocení nádherný výhled z ochozu na celý park, na nedaleké Pálavské vrchy, na Malé Karpaty na opačné straně a na Valtice na jihu.

Řada aktivit se snaží přenést návštěvníky do dob minulých, mohou si zastřílet z luku nebo sledovat sokolníky

předvádějící výcvik dravých ptáků – mimochodem tradice českého sokolnictví patří též pod ochranu UNESCO, je součástí tzv. nematného dědictví. Stejně jako za dob Lichtenštejnů lze projet areál na lodích – plavba směřuje k minaretu a dále tajemnými meandry Staré Dyje až k Janovu hradu. Mezi romantiky vítězí pohádková projížďka v kočáře taženém koňmi; není divu, že lednický zámek často vyhledávají filmaři, točily se zde pohádky Dračí prsten, Království potoků nebo Princezna Fantagiro, ve Valticích Amadeus.

Valtice, rodová rezidence Lichtenštejnů

Zatímco lednický zámek sloužil jako letní sídlo, ten valtický považovali Lichtenštejnův od druhé poloviny 16. století za své hlavní rodové sídlo. Patřil k nejrozsáhlejším světským barokním stavbám na Moravě s nádhernými interiéry, velkému věhlasu se těšila zvláště bohatě zdobená kaple se skvělou akustikou. Okolní park dodnes kráší sochy s výjevy z antické mytologie, návštěvníci hledají žabí sklep, umělou jeskyni Peklo, vede jízdárna, která svou rozlohou předčí jízdárnu Pražského hradu. Díky fondům Evropské unie prošla nákladnou restaurací stejně jako unikátní zámecké divadlo, replika někdejší lichtenštejnské pozdně barokní scény.

Stojí za to vyšlápnout si nad městečko Valtice ke kolonádě zvané Rajstna, postavené podle vzoru schönbrunnského Glorietu ve Vídni. Je nejvyšším bodem Lednicko-valtického areálu (291 m n.m.) a přehlednete odtud nejen zámek, ale i celé okolí s rozlehlými vinicemi, které k jižní Moravě neodmyslitelně patří. Ty první založili už vojáci římského císaře Marca Aurelia počátkem našeho letopočtu.

Minaret, údajně postavený z trucu, je dominantou parku, ale nikdy nesloužil svému účelu

Letos slaví Lednicko-valtický areál dvacáté výročí zařazení pod ochranu UNESCO

Pohodová jižní Morava

Pokud vám při návštěvě Lednicko-valtického areálu zbyde čas, přesvědčte se o přednostech jižní Moravy v jeho blízkém okolí. Poznáte pohostinnost místních, jejich lásku a úctu k tradicím svých předků, jejich temperament a vztah k muzice. Celý rok se koná spousta akcí od fašanků přes hody až po vinobraní, od mezinárodních hudebních festivalů až po místní taneční zábavy a nejrůznější soutěže. Na své si přijdou rodiny s dětmi vyhledávající pobavení a odpočinek i turisté, kteří jezdí cíleně za poznáváním. Oblast Lednických rybníků je vyhlášenou ornitologickou lokalitou, řada naučných stezek se věnuje místní fauně

a floře, lužnímu lesu podél Dyje aj. Milovníci přírody jistě nevynechají túru po bílých vápencových hřbetech Pálavských vrchů (CHKO Pálava patří díky vzácným ekosystémům mezi biosférické rezervace UNESCO), nebo možnost vykoupat se či rybařit ve vinařských Pasohlávkách. Navíc celá jižní Morava je protkaná hustou sítí cyklostezek, označené Cyklisté vítání najdete na mnoha místech a poznávání ze sedla bicyklu je velmi příjemné. V posledních letech se dokonce do Lednice jezdí za zdravím, malé místní lázně si vysloužily chválu díky solance, jodobromové minerální vodě, která patří mezi nejkvalitnější v Evropě. Bývá srovnávána s vodou z Mrtvého moře. ■

Kde poznáte památky UNESCO

Z iniciativy zachránit egyptské památky a řadu dalších ohrožených staveb se roku 1972 zrodila v organizaci UNESCO (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu) Úmluva o ochraně světového dědictví. Ukládá smluvním stranám povinnost zajistit ochranu vybraných světových unikátů, které jsou každoročně po přísném výběru zapisovány do prestižního světového seznamu. Projekt Poznej světové dědictví UNESCO s takovými vybranými místy seznamuje a přispívá k jejich ochraně, k zachování pro budoucí generace. Prostředníkem jsou články, reportáže,

přednášky, populární publikace a hlavně výstavy fotografií našich i světových památek, jejichž kolekce putují v každoročních obměnách po České republice. O zajímavostech ze světa UNESCO se letos každý měsíc dočtete právě na těchto stránkách Cestování. Můžete vyrazit i na výstavu. Čtrnáctý ročník Poznej světové dědictví UNESCO bude zahájen 6. dubna v Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem, odtud se výstava na květen přestěhuje do galerie divadla v Třeboni a do vstupních prostor radnice v Telči, v červnu ji uvidí návštěvníci Centra FotoŠkoda v Praze, v paláci Langhans. Projekt probíhá pod záštitou České komise pro UNESCO. Aktuality sledujte na: www.unesco-mediain.cz